

The background of the entire page is a vibrant, abstract illustration. It features a central, dark green circular shape with a white stethoscope resting on it. Surrounding this central element are numerous hands of various colors (orange, pink, purple, green) reaching out and holding onto each other, creating a sense of community and support. The hands are set against a background of overlapping, colorful rectangular shapes in shades of green, orange, and purple, creating a complex, woven pattern.

TEMA:
Arbets-
platsen

TRIVSEL bra men inte nog

Fredagsfi a, ett värmande sms och några rejäla gap-skratt – små pusselbitar som skapar en bra stämning på arbetsplatsen. Tyvärr visar forskning att det långsiktigt inte räcker för att minska stress och psykisk ohälsa. För att lyckas med det krävs ett tydligt och närvarande ledarskap, mindre arbetsgrupper och trygga arbetsvillkor. I det perspektivet är frågan om hur äldreomsorgen ska organiseras och vem som ska ha det yttersta ansvaret helt central för en förändring.

TEXT: ULRIKA BECK-FRIIS ILLUSTRATION: HELENA SHUTRICK

Chefer och medarbetare inom äldreomsorgen svarar nästan alltid att de känner att deras arbete är meningsfullt och att de gör nytta.

Där skiljer de ut sig från många andra grupper i olika mätningar som inte alls upplever samma meningsfullhet i sitt arbete. Samtidigt har äldreomsorgen dubbelt så höga sjukskrivningstal som övriga arbetsmarknaden. Forskning visar entydigt att antalet medarbetare per chef, krav från medarbetare och omgivning samt stödet från medarbetare, högre chefer och administrativt stöd i organisationen är det som möjliggör ett ledarskap som lägger grunden för en hälsosam arbetsplats. Här finns det dokumenterat stora brister inom äldreomsorgen i rapporter från såväl Arbetsmiljöverket, IVO som Socialstyrelsen. Det är ingen djärv gissning att det försvårar det nya arbetsgivaransvaret för det psykosociala och organisationsansvaret, som skrevs in som ett tillägg i arbetsmiljölagen 2016.

DÄRFÖR ÄR det hoppningivande att politiker, ledarskribenter, läkare och forskare och många andra just nu fokuserar på äldreomsorgen. Inte helt överraskande talade till exempel statsminister Stefan Löfven mycket om äldreomsorg i sitt sommartal den

24 augusti. Allt annat hade varit omöjligt pandemins år 2020. I sitt tal berömde han alla yrkesgrupper inom sjukvården

för storartade insatser för att hantera det nya coronaviruset och om läroplanens betydelse för kvaliteten inom förskolan. Statsministern sa också att *”det är dags att vi nu gör samma resa med äldreomsorgen som vi har gjort med förskolan”* och att det *”ställer höga krav på personalen”*. Vi, betonade han, är alla vi som bor här i Sverige.

DET SOM inte fanns med i talet var ett enda ord om huret – och det är faktiskt centralt.

- Hur ska hela landet kunna få en jämlik omsorg om äldre när förutsättningarna är så olika?
- Vilken roll spelar det kommunala självstyret för det förändringsarbete statministern efterlyser?
- Vilka nationella regler ska spela samma roll för äldreomsorgen som läroplanen gör för förskolan?

Modellen för dagens äldreomsorg formades genom ädelreformen 1992, som är en av de mest omfattande förändringar som gjorts inom svensk vård och omsorg. Sedan dess har kunskapen om åldrandet, de sjukdomar som hör till hög ålder och vikten av ett adekvat bemötande

av äldre ökat. Antalet äldre har blivit fler och urbaniseringen bidragit till ökande klyftor i landet.

”Chefer och medarbetare inom äldreomsorgen svarar nästan alltid att de känner att deras arbete är meningsfullt och att de gör nytta.”

Stora samhällsförändringar som innebär höga krav på en vilja från högsta politiska nivå att presentera konkreta åtgärder och något som liknar en nationell handlingsplan. Även här finns det stöd i forskningen: ett övergripande arbete för att förstärka och förbättra organisationers strukturer och hur arbetet är organiserat gynnar en hälsosam arbetsplats och minskar sjuktalet. ■